

TĀLAMOD

RAGIRTIN

XELÎL DIHOKÎ

TÅLAMOD

RAGIRTIN

av

Xelfl Dihokí

i tolkning av

Felix Valé

© Xelfl Dihokí, Felix Valé

Tryck Eskilstuna stads- och
länsbibliotek 1990

TÅLAMOD

Min bror, du vet
att någonstans i världen
är barnens tallrikar
fulla med stenar
Och på sluttningarna
där gräset växer om våren
dit får de fattiga
med sina får och getter
inte ta sina djur till bete
Och någonstans
där folket bygger sina hus med svett
där säger fienden till dem
"husen ni bygger är åt oss
ni måste försvinna"
Men trots all grymhet
                    all brutalitet
                    all hunger
har de ändå tålamod
har de tålamod...

RAGIRTIN

Erê bira te zaniye,
L'hindek qolaçên cihanê,
Qazanên xwrna zaroka
D'tijî ber in!
L'zîr û gira,
Gîya bijare û buhar e,
Lê kar û berxên hejara,
Lê naçerin!
L'cih û dira
Demê xanya b'xuha enya xwe çêdiken,
Bîyanî d'bêne xudan ,
We bo me yên avakirîn,
Hilon berin!
Lê d'gel hemî
Birsatîyê..
Hejarîyê..
Zordaî yê..
Xwe radigrin.. xwe radigrin..

FÅRAHERDEN

Du fåraherde
jag kommer ihåg och jag vet
hur i tysthet
vargens käftar
dödade får och getter
och hur blod flödade
Men du måste
ännu en gång
samla lammen och killingarna
i dalgångarna
Därför säger man:
"Framgång är inte
att aldrig misslyckas
framgång är att kunna resa sig
och försöka igen"

ŞIVAN

Ho şivano
Min li bîr e û min yê zanî
Kanê çewa, ho b'bê dengî!
B'devê gura,
Pez mir û xwîn l'dûr te pengî!
Lê ya fer e, careka dî,
Mih û kara.
Xir keye, zom û nizara.
Çinku dibên:
"serbilindî ne her hinde,
mirov çî cara nekevît.
belku hinde, demê d'kevît
careka dî
rabît û ji nû bibeziit."

EN KURDISK ARBETARES HISTORIA

Broder
du stålbröstade
jag minns det som nu
när du kom till fabriken
med din tomma mage och dina hungrande barn
hur de skrek åt dig: "Försvinn!
vem vet vem du är?"
Då visste jag, min arme broder
att även du var hjälplös som jag
Vad hade du väntat dig?
Vad hade du hoppats på?
Kommer du ihåg
när Bekas vulkan hade utbrott
och sade utan rädsla:
"I tjugosju år jobbade jag för dig
hade mitt eget vatten, min egen mat
mina egna kläder
jobbade i Iran och i Rum
för din skull bröt jag benen"
Och broder, du stålbröstade
jag minns det som nu
när dina ögon blev som stjärnor
när din röst blev rytande
och du blev som ett lejon
och du sade
jag är arbetare
mina bördor är alltid sorgens
min spade mot fienders ögon
är kniven och spettet

Medvetenheten finns alltid
om att vi måste väcka oss själva
för att få bort förtryckarna
därför att jag vill
få bort vargarna och rävarna
och få tillbaka
de stolta lejonerna och tigrarna
till våra skogar och berg
och jag vill få tillbaka
de fördrivna fåglarna
och att de ännu en gång
skall bygga sina bon
Vi skall rena källorna
från blodsugare
och de torra, smala struparna
skall åter läskas
med det rena vattnet
Vi skall slita och sprätta sönder
förrädarnas och blodsugarnas stinkande magar
Men broder
du stålbröstage
som är kronan
över de fattiga människornas huvuden
plötsligt har jag märkt
att du försvunnit från mig
men du har inte blivit döv
och du har inte heller tystats
för överallt från himlen ekar din röst
över dem som är tysta, döva och stumma:
"Ni får inte låta barnen vara hungriga!
Det är inget liv att leva i rädsla
det är inget liv, det är inget liv..."

DASTANA PALEYEKÊ KURD

**Ho birao.
Sîng pîlao.
Weku nuha, bîra min d'êt,
Dema tu hatiye karxanê,
B'zikê vala û zaro d'birsî.
L'te jî d'xurîn, here, here,
Kî dizanît tu çi kesî!?
Hingê kekê jar min zanî,**

Tu jî mîna min bê kesî!
Tu çî d'xwazî, tu l'çî d'pirsî!
Erê ma te ne li bîr bû,
Deme volkana BÊKESÎ (1)
Peqî û digotî bê tirsî:
"bîst û hewt sale min rênçberî tum,
be nan û aw û cil û bergî xum.
xizmetim kirdî le ÎRAN û RÛM
Le pê nawî tu şikawe estum..."
Lê birao. sîng pîlao.
Weku niha bîra min d'êt
Gava te çav bûyne dû stêr.
Te deng bûye hurmênek û
Tû bûye şêr.
Rast te gotî:
Ez pale me.
Barê min tev cara xem e.
Mera min j'bo zile çavên tev dijminan,
Kêr û çeçok û kelem e.
Bizava min ya herdem e.
Her ya fer e xwe hişyar kîn.
Zilm û sitem karyê rakîn.
Lewra min d'vêt
Gurg û rîvya rateqînîm.
Şêr û pilingên meydana,
Vezivînim gêrê dîsa.

Kew û kevok û mirîşka,
J'mişextbûnê vegerînim,
Carek dî hêlîn û lisa.
J'tev kanîya,
Ramalim kirim û zêrîya.
Gewrîyên jar û têhnîya
J'qirqîçînê, j'hişikbînê.
Av bidim carek dî dîsa.
Bipeqînim, bidirînim.
Genî zikên noke û xwînmeş û pîsa.
Lê birao
Sîng pîlao
Taca serê tev jarao
Min hind dît tu l'min berze bûy.
Lê ker nebûy.
Bê deng nebûy.
L'hemî layên asmanî dengê te veda,
Gelê bê deng û ker û lal,
Nekin zaro b'mînin bîrsî..
Ne çî jîn e ya ku dibûrît bitîrsî..
Ne çî jîn e.. ne çî jîn e..

(1) Helbestvanekî bî nav û deng ê Kurdistanê Iraqê ye.

FEODALHERRARNA

Feodalherrarna byggde
ett hinder för vattnet
i min by
de trodde
att alla grödor skulle torka
att alla grödor skulle dö
men de glömde
att det finns många källor
utanför vår kära by
att källorna är många
att källorna är många

DEREBEG

Derebega l'ser rûbarê,
Gundê min sikir çêkirin.
Hizir kirin.
Tev cinîk dê j'têhnê mirin.
Lê j'bîr kirin.
Ku li dûrên şenge gundî,
Kanî d'pirrin..
Kanî d'pirrin..

ETT MEDDELANDE TILL FÖRENTA NATIONERNA

"Efter att man slaktat fåren
flår man dem
men idag i mitt hemland
flår de oss i fångelset
innan de dödar oss"

Ja, ni som kräver friheten
och freden och lugnet
Vet ni det?

Det är känt i vårt folks historia
att i mitt hemland
dumma åsnor och kalvar
härjar och förstör
och fortfarande klagar de
I dalgången Zflan på torget Çarçira
grävde de ner tusentals människor
och fortfarande klagar de
I Sorya och Dekä
eldar och skjuter de
Fängelserna är fulla
men vårt folk
ger inte upp sin kamp

Skynda er!

Vad letar ni efter?

Blodet som strömmar?

Var och när?

Den gravida kvinnans mage sprättas upp
för nöjes skull

Var och när?

Människor begravs levande

Var och när?

I stället för gåvor
skickas napalm och bomber
till våra barn

Därför: bland människoliken
i de brända skogarna
i de raserade husen
letar jag efter friheten
Det viktigaste är att gå framåt
men jag tror
att det skall komma en ny dag för oss
en ny vår då källorna porlar
På bergens toppar
och där vägarna börjar
skall vi tända stora eldar
Vi skall smycka Kurdistan
och vi skall krama om det
och vi skall fira Newroz-dagen
från hjärtats djup
Då skall vi också fira er
och de förtryckta folkens dag
Vi skall fira!
Vi skall fira!

**AGAHDARÎYEK JI BO CIVATA
MILETÊN YEKGIRTÎ**

"Piştî pezî serjêdikin,
Digurên û kevil dikin.
Lê evroke l'welatê min,
Berî mirovî bikujin,
D'zîndana de kevil dikin." (1)
Erê gelf daxaskerên serbestiyê
Yên aşî yê û tenahiyê
We ditîye?
Dîroka milletê me jî bihistîye!
L'welatê min, ker û golika,
Gêre d'kirin.
Nûha d'zirin.
L'gelyê ZÎLAN (2) û ÇAR ÇIRA (3)
Hizaran xelk, bin ax kirin.
Hêştê d'nirin.
L'SORYA (4) û DEKA, (5)
Sotin. Gulebaran kirin.
Zîndan d'pirin.
Lê xelkê me,
Şenge doza xwe bernedan,
Xendek, çeper çol nekirin.
Pa dê werin!
Hûn l'çi digerin!
Xwîn ya pengî.

L'kirê û kengî,
Zikê jina avis bi şert,
D'êt dirandin?! (6)
L'kirê û kengî,
Mirov b'saxî d'êt veşartin?! (7)
L'kirê û kengî,
L'şûna diyardên sersala,
Napalm û top,
J'bo zaroka d'ên hinartin?!
Lewra gelo
D'nav kelexên mirovan de..
D'nav daristanên sotî de..
D'nav xanîkên heraftî de..
L'azadiyê ez digirim.
Her ya fere pêşde herim.
Lê bawer im.
Rojeka nû wê j'me ra bêt.
Buharek û kanî bizêt.
L'serê gir û kupên çîya
L'serên rîya
Agirekê geş hîlbikîn.
Kurdistanê bi xemlînîn, himbêz bikîn.
Nevrozekê ji dil bikîn.
Cejna hewe û xelkê jêrdest,
Pîroz bikîn.
Pîroz bikîn.

(*) Destkariya vê helbestê hatiye kirin, hinde rûdanên din ji çûne di nav rêzên wê de.

1) Ji helbestvanê ercb EBDULWEHAB BEYATÎ hatiye wergirtin.

2) Li geliyê ZÎLAN, hizaran xelkê bê deselatê sedan gunda kom kirin û di vî geli de bi destên cendirmên Tirka hatine bombe barankirin û şehîd kirin, dibêjin: Rûbarê di geli de diçû pir xwîn bûbû.

3) ÇARÇIRA, di vê meydanê de serokê Komara Muhabadê, QAZÎ MUHAMMED û hevalên wî bi destên ri-jêma ŞAHÊ gor bi gor hatine bidardakirin.

4) Sorya, gundek e dikevîte devera BEHDÎNAN li nêzik bajêrê ZAXO. Li sala 1963 hukumeta faşîsta Îraqê, gişt xelkê gundî, ku ji felch û musulmanên kurd pêk hatibû, hemû gule baran kirin

5) DEKA, şikeftê e, dikevîte devera BEHDÎNAN nêzik bajêrê ŞÊXAN, gişt xelkê gundî ji ber top û firokên hukumeta hov revibûn û çûbûne di şikeftê de. Lê kirêgirte û leşkerê holakoy agir berdane şikeftê û hemû tê de şewitandin.

6) Piştî sala 1960, jineka kurd kefte destên leşkerê Îraqê, ji ber ku jin aviz bû, lewre şertanê kirin da ku bizanin, ka jinê kur heye ya keç!! Hovane armanca xwe cê bi cê kirin.

7) Piştî salên 1960 li bajêrê SILÊMANÎYÊ ji heştê mirovan pêtir girtin û bi saxî havêtine di çaleka kûr de û veşartin.

Xelfî Dihokî, f 1951 i Kurdistan, Irak, kom till Sverige 1987. Han har utgivit flera böcker i såväl Sverige som Kurdistan, både sagor och dikter. Denna översättning är gjord till en poesifestival i Eskilstuna med poeter från olika länder. Översättningen gjord utav undertecknad i samarbete med Firat Karababa.

Eskilstuna augusti 1990

Felix Valé

